

صائب و سبک هندی

گستره تحقیقات ادبی

کتابخانه به اهتمام

محمد رسول میراث

تهران ۱۳۹۳

سرشناسه

: دریاگشت، محمدرسول، ۱۳۱۵ - ۱۳۸۷.

عنوان و نام پدیدآور

: صائب و سبک هندی در گستره تحقیقات ادبی / گردآوری به اهتمام

محمدرسول دریاگشت

مشخصات نشر

: تهران: انتشارات بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری

: ۱۸ + ۷۰۲ ص. مصور

فروست

: مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشار یزدی:

۱۷۲. گنجینه کلیات و مقالات: ۶۰

: 978-600-5942-34-7

شابک

و بهیت فهرست نویسی: فیفا

: چاپ قبلی: نشر قطره، ۱۳۷۱ (چهارده + ۶۴۸) ص.

یادداشت

: نمایه.

یادداشت

: صائب، محمدعلی، ۱۶ - ۹۱۰۸۶ ق.

موضوع

: سبک هندی.

موضوع

: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار.

شناسه افر

: ۱۳۲۲ ص ۴ / PIR ۶۲۸۵

رده بندی کنگر

: ۱/۴

رده بندی دیویی

: شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۹۹۰۲۲

شماره کتابشناسی ملی

ناشر

: انتشارات دکتر محمود افشار

نام کتاب

: صائب و سبک هندی در گستره تحقیقات ادبی

به اهتمام و گردآوری

: محمدرسول دریاگشت

شمارگان

: ۵۰۰

شماره انتشار

: ۱۷۲

شماره گنجینه کلیات و مقالات: ۶۰

پیرازندگان نشان موقوفه: طراحی مرتضی ممیز، خط از محمد احصائی

آماده سازی فنی

: انتشارات ثریا

چاپ اول در بنیاد

: ۱۳۹۳

چاپ

: چاپخانه ترانه

صحافی

: سیدین

بها

: ۲۸۰۰۰ تومان

شابک 978-600-5942-34-7 ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۴۲-۳۴-۷ ISBN

Afshar Foundation [mailto:info@m-afshar.net]

کنجینه کلیات و مقالات
۶۰

مجموعه مقالات ادبی و تاریخی
موقوفات دکتر محمد ابرج افشار

شماره ۱۷۲

هیأت گزینش کتاب و چاپ

دکتر سید مصطفی محقق داماد - دکتر محمدرضا اسمعیل کاشانی

دکتر ژاله آموزگار - کاوه بیات - دکتر جلال خالقی مطلق

دکتر محمود امیدسالار - دکتر حسن انوری - دکتر فتح الله مجتبیان

• درگذشتگان

دکتر یحیی مهدوی - دکتر جواد شیخ الاسلامی - دکتر اصغر مهدوی - دکتر سید جعفر شهیدی -

ایرج افشار

شورای تولیت

متولیان مقامی

رئیس مجلس - رئیس دیوان عالی کشور - وزیر فرهنگ (وزیر آموزش و پرورش) - وزیر بهداشت (وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی) - رئیس دانشگاه تهران، یا معاونان اول هر یک از این پنج مقام (طبق ماده ۲ و قفنامه)

متولیان موضوع و منسوب

رئیس هیأت مدیره - محقق داماد (رئیس شورا) - دکتر علیمحمد میر (جانشین: دکتر احمد میر، بازرس) - دکتر خاشعی کدکنی (جانشین: دکتر محمد اسلامی) - مهربانو دکتر افشار (دبیر شورا) - جانشین: دکتر صالح - ساسان دکتر افشار - آرش افشار (بازرس)

هیأت مدیره (منتخب شورای تولیت)

دکتر سید مصطفی محقق داماد - رئیس هیأت مدیره (از شورای تولیت)
ابراهیم ابراهیمی - نایب رئیس هیأت مدیره (از شورای تولیت)، معاون قضائی دیوان عالی کشور
محمدحسین حاتمی - مدیر عامل
صمد محمودی بافتوت - خزانه دار، حسابدار

*

مسئول انتشارات: کریم اصفهانیان

درگذشتگان

اللهار صالح - حبیب الله آموزگار - دکتر محمدعلی هداپتی - دکتر مهدی آذر - دکتر یحیی مهدوی - مهندس نادر افشار - دکتر جواد شیخ الاسلامی - دکتر اصغر مهدوی - ایرج افشار، ریاست هیأت مدیره: دکتر سید جمفر شهیدی (از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۳).

اعضای پیشین

دکتر جمشید آموزگار - دکتر منوچهر مرتضوی - بهروز افشار یزدی.

بنام پروردگار یادداشت واقف

اول : طبق ماده ۲۳ و قضاة اول مورخ یازدهم ۱۳۳۷ هـ. ش. (... دآمد باید صرف ترجمه و تألیف و چاپ کتب رسالات که با هدف این موقوفات موافق باشد و همچنین بگفت به مجله آینده در صورت احتیاج و اتفاقا دادن جوایز به نویسندگان بشرح مستور این وقفه مگردد.)

دوم : در فاسی این بنیاد فی الحقیقه ماده ۲۵ و قضاة (... تقسیم زبان فارسی و حکیم حدت فی دایران میباشد بنابر این بی که با وجود این موقوفات منتشر شود باید مربوط به لغت و مستور و ادبیات فارسی و جغرافیای تاریخی و تاریخ ایران باشد. کتب کلاسیک و ادبیات عمومی نباید با درآمد این موقوفات چاپ شود.)

سوم : طبق ماده ۲۶ در صورتی که رسالات چاپ شده یا بود و این موقوفات باید بطور مدیه و بنام این موقوفات به مؤسسات فرهنگی، کتابخانه، مراکز تحقیقاتی عمومی ایران خارج بعضی از دانشندان ایران و نشریه‌ها و نشریات و شود...

چهارم : چون نظریات و افکار گوناگونی در افکار این موقوفات نیست تا حدی که میان هم جایز است طبق ماده ۲۷ و قضاة هیچ کتاب رساله نباید کمتر از قیمت تمام شده و پچنین مبلغی که به نام شده و افزایش صدی ده و بیست قیمت گذاری شود (... این افزایش ۲۵ درصد بواسطه حداقل حق انتشار و سود کلان و غیره است که برای پست غیره تحمیل شود از کتاب و فروشان تعاضدا داریم که در این امر خیرگی که با ابداع و تجارتی در دایره با نام شده و سود کلان نمایند.

پنجم : براساس موافقت نامه دوم (مورخ ۱۳۵۲، ۲، ۱۲) که میان واقف و دانشگاه تهران به امضاء رسیده است قسمتهای مهمی از رقبات مانند جایگاه سازمان انستیتو و محل نموده باستان شناسی، بطور ایکن باستان شناسی و رقبات دیگری هم با درآمد این طبق ماده دوم برای اجرای مقاصد و قضاة که از جمله عبارت از دادن جوایز ادبی و

فکر کتب تاریخی و لغوی راجع به ایران (به استثنای کتب دسی) میباشد در اختیار دانشگاه طهران قرار بگیرد و موصول نموده و بنام این موقوفات اعطاء و نشر گردد.

هشتم : چون طبق ماده ۳ موافقت نامه نامبرده مقرر شد است که از طرف ریاست دانشگاه طیف از متولیان این موقوفات که از طرف اوقف بصورتیکه آثار تاریخی و معین شده باشد برای سرپرستی او در وزارت و نشر کتاب انتخاب شود، (ریاست دانشگاه آقای ایرج افشار را که از متولیان شورای عالی است از طرف اوقف نیز بصورتیکه نامبرده معین شده بجهت سرپرست انتخاب برقرار نمودند).

هفتم : چون نگارنده این منظور بواسطه کبر سن (۸۶ سال شمس) از این پس نخواهم توانست به سرپرستی این کار بپردازم از این جهت اقدام اختیارات خود را در انتخاب تألیف و ترجمه و خرید کتب و غیره نموده ام و خود ایرج افشار و والد او در تمام این امور اخیر هم که در جلدات تألیفات خودم از طرف موقوفات بطبع رسیده با کوشش و سرپرستی می بوده اند. کسانی که مایل به همکاری در تألیف یا ترجمه و نشر کتاب هستند میتوانند با مراجع کنند تا شرط همکاری را موافقت نمودن تألیف و ترجمه با هم و این بنیاد دینی ترقی قوت و کشور و تعمیم زبان فارسی و تکمیل حدیث می در ایران که و بطور مشترک زبان می و فارسی هر ایرانیان است. میباشد.

هشتم : این یادداشت کلی برای چاپ در آغاز هر یک از نشریات این بنیاد نوشته شده است.

دکتر محمود افشاریزدی

آذربایجان ۱۳۵۸ ه. ش.

محمد سلطانی

تکلیف سوم

کسی که با وجود این موقوفات طبع و توزیع میشود باید کافا ملحق باینست واقف و وقف قهار باشد اگر به اینها
مجموعه نیکه قلم واقف فشر شده بای شود صد و صد این مطالبقت اندر و بسبب اینست که واقف قصد چاپ آنها
بمال خود داشت ولی زمانیکه دارایی خود را وقف عام مخصوصا برای انتشارات کتب تاریخی و ادبی نمود چاپ کتب خود
را هم که دارایی همین جنبه است به عهده بنیاد واکه داد.

اما این مجرتان نیست که تا لغات دیگر را هم از سر نوع که باشند و برسد چاپ نماید کتب نظم و نثری را که ششگان آید
با وجود آن مال بهر شد که وقف خالی واقف که ترویج زبان ری و تکلم و حدت فی ایران است بر داشته کسی که بولی
از کتب برای چاپ و نشر میباید که کلاست از دروای زبانهای خارجی به قصد تصنیف این ری، و دیگر چیزهای تفرقه آمیز در
سیاستهای فتنه انگیز و گستاخانه باشد و با وجود این موقوفات طبع و توزیع شود.

نکته دیگر آنکه چون سید بری چاپ کتب و نشر کتب از فارسی که دایره مانند یعنی، انسیکلوپدی، باشد، و لیکن کامل
ایران که ادعای یاد و برزید بیشتر دارد و آید بنیاد و کتب غیر از آن و خدمت میزان باند و فت با یکی این موقوفات چاپ
نمود بهر حال که باز واقف در زمان حیات در واقف تولد و ولایت بعد از وفات یا هر کس و دستگاهی که قانونا قائم مقام
در مکه دوم یار داشت واقف فشر در جمله سرمه افغان و محاکم که کتب رسالاتی که با وجود این موقوفات چاپ
میشود باید منزه باشد از تحریکات سیاسی مخصوصا آنکه نه باشد با عنوان سیاسی و علمی و ادبی و تاریخی و ادبی ایران
شناسی... و در پایان آن مکه افزودم، بهر دو اشم که مبارک این رسالاتی سالها بعد از آن نوشته شده، و بسیار
بنیاد چاپ شود پس لازم بود که در این یادداشت تذکری داده شود... عهده مخاطب این یادآور بهر حال
است نه مؤسسات انتشاراتی دیگر که هر یک و دشمن خاص خود را دارد و ذاتی در کار آنها نداریم.

تا زمانی که نویسنده این مکتور متولی بهر فرزند و دانشمند ملی برج افشار که به روز نویسد کافا نگاه میداشد سر پرست
این بنیاد است هر چه برای نگرانی نخواهد بود بعد از ما هم امید است که این پیشرو امید یابد، ان شاء الله. اردیبهشت ۱۳۲۲

نگاه و تبصره

پادشاه افغانه روز شنبه ۱۳۲۲ هجری قمری

کتاب نفوس و نثری از کتبه شکان با ایندگان که با سر بایه در آمد این بنیاد چاپ و توزیع شود و باید منطبق با نوشته افغانه باشد و فضا باشد و در فوج زبان روسی از نظر زبان بانی حکیم و حدیثی و تعابیت کشور ایران باشد و بولی از نامه کربالی و جدا طبعی ندم و حمایت و توزیع از اهدای کلی در زبانهای فارسی به قصد تصنیف بانی فارسی دری کند. خلاصه آنکه این کتاب را در حالات باید باشد و در دشواری تغیر و آسیر و سیاحتی است که گنیز به طور مرز و دو طبعی مخصوصا نباید آلوده باشد و با این سر حساب تاریخی و از نظر پوش تاریخی، نژادی یا ادبی و فرهنگی و ایران شناسی.

کتاب تاریخی و ادبی، عالمانه، چاپی و نثری و ترکی و روسی به فارسی ترجمه شود و اگر اداری هر دو جنبه از خود زبان باشد، باید قسمت سودمند آنرا ترجمه و قسمت ان بخش اگر ترجمه شود باید به قصد مبارزه و مقابلت عالمانه با آن باشد و باطلان و زیر گفته منطقی مکن است و در این کتاب، اساتید و نویسندگان باید در اختیار و باید در هر حال از دروغ و تکرار پرهیز کنند. به گفتن طعانی گنوی: چو توانی به کسی اوج کز آن دروغی انسب یا خرج کردن

برای چاپ و انتشار کتب و رسالات و کتابهای و حق الزحمه را به هر یک از نویسندگان و نویسندگان فوق العاده سودمند بودن کتاب جایزه نیز به هر دو نیم این بنیاد و چاپ و انتشار کتابهای خود بطور مسلم ضرر مادی ندارد و اگر در این تمام شدن، از کاغذ و چاپ و غیره، از در و فرستادن آید و دارد. شاید بعضی تصور کنند که کار ما شبیه به معادن و معادن این باشد که تمام مرغی میزید و اندامی و شای، بی نیت و رنگ می کرده و می فروخت یک شای احمقانه را بر اینست که این معادن و معادن و مالی می کنیم سود منوی که منظور راست می بریم و آن اینکه عقیده خود را که توزیع زبان روسی و حکیم وحدت ملی و ایران است و ادعای بی هم، این زبان و حساب مصارف و حق در راه آید و آمل و هدف ملی خود محسوب می داریم.

برای اطلاعات و توضیحات بیشتر لطفاً به شکل مستر شده و در ابتدا می کتابهای این بنیاد که اشاعات و افتادتهایی که با هم دارد توجه فرمایند.

در کتب مستر شده

۱۳۲۲ هجری قمری

معززات مربوط به جایزه های ادبی و تاریخی

مادہ ۳۷۷ و قضاۃ اول

چنانچه در آمد موقوفات بمقدار قابل افزایش باید واقف یا شورای توثیق می تواند علاوه بر تألیف و ترجمه و چاپ کتب مفید از آن را تخصیص به جایز برای توثیق دانشمندان و دانش پژوهان، نویسندگان و شاعران بدهند، بالاخص بی بهترین نویسندگان و شاعران دجمله آینده، بنابراین باید شعرا و نویسندگان را بر سر دادن اشعار تصنیف قطعات نظم و نثر وطنی و دینی مستقیم، طرح اقرارات و مسابقات و دادن جایز از در آمد موقوفات توثیق و ترتیب نمود، تشجیس این امر در زمان حیات است که با مشورت دوستان مطلع خود انجام می دهد پس با نیستش ضروری است که دو سوم از متولیان و یکت از نمایندگان هر گزست مطوعانی آینده یا هر کس را که اعتماد آنها به جایان معین کنند، مرکب خواهد بود.

ماہنامہ وقفا پیغم

بِسَببِ انحصار شرکت مطبوعاتی آینه آستخود در تشرین امیر بوطیجی با دود ۲۴ و قضاة اول تفرج دیماه ۱۳۳۷ هـ. ق. عمده آن شرکت محول بوده از میان رفته و انجام آن را منتهی به اواخر پس شورای توبیت است که می تواند از اقامت صورت باری بخوانند.

بادداشت واقف

جایزه جایزی که در این موقوفات تعیین شده نیز مانند سایر امور آن پیرامون هدف آن است و این است که برای وسیله زبان فارسی یعنی کتب و رسالات و مقالات و اشعار که دیرامون این هدف نوشته شود، خواه این فارسی خواه به زبانهای دیگر، خواه به وسیله ایرانیان و مطلق دیگر خواه و خواه ایران، خواه در خارج می تواند نامزد دریافت جایزه گردد. این کار آیین نامه ای باید تعیین شود، اجمالاً اصول آن را یادداشت می کنم.

جایزه های داده شده و تارخ اهدای آنها

۱	۱۳۶۹	دکتر تیرا محمد	دانشمندندی، استاد بازنشته دانشگاه علیکوه (هندستان)
۲	۱۳۶۹	دکتر خلاصین یوسنی	دانشمند ایرانی، استاد بازنشته دانشگاه فردوسی (مشهد)
۳	۱۳۶۹	دکتر امین عبدالمجید بدوی	دانشمند مصری، متخصص ادبیات فارسی، استاد دانشگاه سین شمس (قاهره)
۴	۱۳۷۰	دکتر تیر محمد و سیرماتی	دانشمند ایرانی، از مؤسسه لغنامه و جدا
۵	۱۳۷۰	دکتر غفورالدین احمد	دانشمند پاکستانی، استاد بازنشته دانشگاه پنجاب (لاهور)
۶	۱۳۷۵	جان جون بن	دانشمند صومالی، استاد و رئیس بخش خدای دانشگاه کین (کین)
۷	۱۳۷۶	دکتر کمال الدین صینی	دانشمند تاجیکستانی، استاد و متخصص ادبیات فارسی (دوشنبه، تاجیکستان)
۸	۱۳۷۶	دکتر منوچهر ستوده	دانشمند ایرانی، استاد بازنشته دانشگاه تهران
۹	۱۳۸۱	دکتر محمد علی زین کوب	دانشمند ایرانی، استاد بازنشته دانشگاه تهران
۱۰	۱۳۸۲	میزوروا ماسوریت	دانشمند انگلیسی، استاد بازنشته دانشگاه پننسلوآکادی بریتانیا (انگلستان)
۱۱	۱۳۸۲	فرید و شسری	نمندی نامور ایرانی
۱۲	۱۳۸۲	توزو کورویاکی	دانشمند ژاپنی، استاد ممتاز دانشگاه مطالعات خارجی توکیو (ژاپن)
۱۳	۱۳۸۳	پرفرور ریچارد فرای	دانشمند آمریکایی، استاد بین رشته ای دانشگاه مریلند (آمریکا)
۱۴	۱۳۸۵	هنس دو بروین	دانشمند هلندی، استاد پیشین دانشگاه هارسی دانشگاه لیون (هلند)
۱۵	۱۳۸۶	نصیب یال مروی	دانشمند افغانستانی، پژوهشگر و نویسنده
۱۶	۱۳۸۶	شادل بازی دو فوشه کور	دانشمند فرانسوی، استاد پیشین دانشگاه فرانسه
۱۷	۱۳۸۷	دکتر بهرام زمان قرب	دانشمند ایرانی، استاد بازنشته دانشگاه تهران
۱۸	۱۳۸۹	دکتر برت مک فرانکفر	دانشمند آلمانی، استاد دانشگاه های آلمان و اتریش
۱۹	۱۳۹۰	احمد منووی	دانشمند و نقاش ایرانی
۲۰	۱۳۹۰	پروفسور آنجلو بیگلیه موتو	دانشمند ایتالیایی، استاد دانشگاه ایتالیا
۲۱	۱۳۹۲	استاد احمد آقداغی	دانشمند ایرانی

فهرست مطالب

مقدمه منصوره فرحمندینا (دریاگشت) پانزده

بخش اول

متن سخنرانیهای ایرادشده

۳.....	دکتر سعید ارباب شیرانی	مضامین سبک در شعر و سبک هندی و شعر متافیزیکی انگلیس
۱۷.....	کریم امیری فیروزکوهی	در حل صائب
۲۷.....	محمدابراهیم باستانی پاریزی	نکته‌ای در یکی از شعرهای صائب
۶۱.....	محمد پیریای گیلانی (شیدا)	نوآوری در شعر صائب
۷۵.....	یونس جعفری (دهلی)	مخمسهای صائب پاریزی
۹۵.....	محمدامین ریاحی	صائب تبریزی شاعر خوش
۱۰۷.....	دکتر عبدالحسین زرین‌کوب	زائر هند
۱۱۵.....	دکتر برات زنجانی	صائب نقش‌آفرین
۱۲۵.....	خلیل سامانی (موج)	مضمون اشعار صائب
۱۳۷.....	دکتر ضیاءالدین سجادی	معنی و مضمون در شعر صائب
۱۴۹.....	ابن سهل خوانساری	سهم صائب در مآلهای سائر یا امثال و حکم
۱۶۳.....	دکتر محمد سیاسی	در اشعار صائب
۲۴۳.....	سید محمد محیط طباطبائی	تمثیل در شعر صائب
۲۵۳.....	دکتر امیر محمد کریمی (مصفا)	بازگشت سبک هندی به ایران
۲۶۳.....	احمد گلچین معانی	دنیای صائب
۲۸۲.....	دکتر پرویز کاتل خاوری	کنایات در اشعار صائب
۳۰۳.....	دکتر عبدالوهاب درانی روم‌نال	یادی از صائب
۳۱۷.....	حبیب یغمائی	سبک هندی و وجه تسمیه آن
۳۲۹.....	دکتر غلامحسین یوسفی	صائب
۳۵۳.....	ایرج افشار	تصویر شاعرانه اشیاء در نظر صائب
		کتابشناسی گزیده صائب (تا پایان سال ۱۳۷۰)

بخش دوم

منتخبی از نوشته‌های صائب‌شناسان و محققان دیگر درباره صائب

۳۶۷.....	کریم امیری فیروزکوهی	سبک اصفهانی، سبک صائب، سبک صفوی
۳۷۵.....	محمدعلی تربیت	صائب تبریزی

۳۸۱.....	محمدعلی تربیت.....	یک صفحه مختصر از رساله قرن حادی عشر
۳۹۷.....	محمدرَسُول دریاگشت.....	صائب از خاک پاک تبریز است
۴۰۹.....	علی دشتی.....	نگاهی به صائب
۴۱۷.....	سید حسن سادات ناصری.....	نقدها را بود آیا که عیاری گیرند
۴۳۵.....	محمد صدر هاشمی.....	سبک صائب
۴۴۱.....	دکتر ذبیح الله صفا.....	صائب تبریزی و شیوه سخنوری در عهد صفوی
۴۵۳.....	حیدرعلی کمالی.....	صائب تبریزی
۴۶۱.....	زین العابدین مؤتمن.....	نظریه نگار صائب اجمع به صائب
۵۱۵.....	زین العابدین مؤتمن.....	نظریه نثران را به صائب
۵۲۱.....	زین العابدین مؤتمن.....	دوره نفویه با سرور و روح سبک هندی
۵۲۹.....	پرفسور عبدالغنی میرزایف.....	یک مدرک ریختی در باب به صائب
۵۵۱.....	شبلی نعمانی.....	میرزا صائب انصاری
۵۶۷.....	حبیب یغمائی.....	ابیاتی از مولانا صائب
۶۱۲.....	حمید سید نقوی (حامد).....	پنج غزل از صائب به زبان ترکی اذربایجانی
۶۲۳.....	حمید سید نقوی (حامد).....	با ترجمه غزل به زبان پارسی
۶۳۵.....	محمدرَسُول دریاگشت.....	قصاید صائب در مدح ائمه اطهار
		دوران حیات صائب تبریزی
		پوست
۶۵۵.....		نمونه‌های خط صائب و عکس شاعر
۶۷۳.....		فهرست نام اشخاص
۶۸۶.....		فهرست نام مکانهای جغرافیایی
۶۹۲.....		فهرست نام اقوام، سلسله‌ها، مدنیات
۶۹۶.....		فهرست نام کتابها و نشریات

به نام پروردگار یکتا

محو کی سازد ز خاطرها اجل آثار من
من همان ذوقم که می‌یابند در آثار من

در سال ۱۳۵۴ همایشی برآمده احوال و آثار صائب تبریزی شاعر بلندآوازه نازک خیال دوره صفوی به ابتکار و پایبندی شایسته استاد ایرج افشار با شرکت دانشمندان و صائب شناسان نامور از ۲۷ تا ۳۱ دی ماه، در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران تشکیل و مقالات ارزشمندی بر آن نشست علمی ارائه و قرائت گردید.

ادیب و پژوهشگر وارسته زنده یاد محمدرسول دریاگشت با همت بلند خویش به گردآوری و تنظیم آنها این گنجینه گرانبها را از پراکندگی مصطفی صراف روزگار در امان داشت و یادگاری پایدار از خود برجای گذاشت.

این مقالات ارزنده که متأسفانه هم‌اکنون بیشتر نویسندگان آن سر بر نتافتن خاک کشیده‌اند، در اواخر سال ۱۳۵۵، با عنوان «صائب و سبک هندی» به اهتمام محمدرسول دریاگشت و زیر نظر استاد ایرج افشار در ۱۵۰۰ نسخه در سلسله انتشارات کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران به چاپ رسید و به زودی نایاب گردید.

نیاز جامعه فرهنگی، به ویژه دانشجویان و دوستداران شعر صائب، صاحب این اثر را بر آن داشت تا کتاب مذکور را با تعلیقات و الحاقات لازم به چاپ جدید بسپارد. خوشبختانه به همت و عنایت مدیر دانشور نشر قطره این کتاب به سال ۱۳۷۱ در ۳۳۰۰ نسخه برای نوبت دوم چاپ و منتشر گردید و مورد استقبال قرار گرفت.

روانشاد محمدرسول دریاگشت به این کتاب دلبستگی خاص داشت، زیرا با اکثر نویسندگان مقاله‌های آن که از «حکم‌گزاران ملک ادب» به شمار می‌رفتند از طریق استاد این افشار و سالها خدمت در دانشگاه تهران و مجله آینده و بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی آشنایی و دوستی نزدیک داشت.

آن فقید بعد در ده‌های پایانی عمر خود شب و روز، با شور و شوق فراوان کتاب «صائب و سبک هندی» را برای چاپ سوم آماده می‌کرد. دریغا که قبل از چاپ آن، فرمان یافت و ریده از جهان فرو بست.

پس از عمری که می‌خواهم بساطت مجلس برجینم

فلک گویم «مچین» «زرگر» که من ناچیده برجینم!

جهت تحقق آرزوی او و حفظ اثر فرهنگ که حاصل سالها تلاش آن خدمتگزار صدیق فرهنگ و ادب بود تجدید چاپ کتاب مذکور به بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی که خود سالها در آن بنیاد به کار اشتغال داشت پیشنهاد گردید به این امید که:

گوشه چشمی اگر ساقی به من دارد رواست

سالها در گوشه میخانه خدمت کند به من

خوشبختانه همان‌طور که انتظار می‌رفت با وجود و حضور فتاح‌رامین دانشمند عالیقدر جناب آقای دکتر سید مصطفی محقق داماد ریاست شورای تولیت و مدیر مدبر آن بنیاد که چراغ پرفروغ انتشارات آن را همچنان پر تالو نگاه داشته‌اند و به عنایت دانشمند نامور جناب آقای دکتر فتح‌الله مجتبابی و اعضای فرزانه شورای گزینش کتاب، چاپ سوم این کتاب ارزشمند مورد موافقت قرار گرفت و آرزوی آن مرحوم برآورده شد.

شنیده‌ام که بهشت آن کسی تواند رفت

که آرزو برساند به آرزومندی

با ابراز تشکر و امتنان قلبی از همه بزرگان و سروران که با پذیرش این تقاضا و توجه به خواست قلبی آن مرحوم، ما را قرین افتخار و مباحات فرموده و رهین منت خود ساختند، بدین وسیله از درگاه حضرت احدیت برای همه آنها طول عمر با برکت سلامت و سرافرازی مسئلت می‌نمایم.

نیز فرض اخلاقی خود می‌دانم از استاد بیوک رضایی که برای آماده‌سازی و چاپ این کتاب زحمات بسیار کشیده‌اند صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

منصوره فرح‌مندی (دریافت)

فروردین ۱۳۹۳